

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

เอกสารรับฟังความคิดเห็น

(ร่าง) หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา
สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ (ฉบับที่ 2)

ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน

สายนโยบายสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย

กันยายน 2569

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ /2569

เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ (ฉบับที่ 2)

1. เหตุผลในการออกประกาศ

วิกฤตการณ์ทางการเงินในอดีตได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่ส่งผลกระทบต่อฐานะของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ซึ่งประกอบไปด้วย สินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตจากการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา (สินทรัพย์เสี่ยง default risk) และสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตจากการปรับคุณภาพเครดิตของคู่สัญญา (สินทรัพย์เสี่ยง Credit Valuation Adjustment risk: CVA risk) เพื่อให้การดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ สะท้อนลักษณะและระดับความเสี่ยงของธุรกรรมอนุพันธ์ได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ดี จากการติดตามผลการบังคับใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยพบข้อกำหนดบางประการที่ก่อให้เกิดข้อจำกัดในทางปฏิบัติ กล่าวคือ การกำหนดให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศต้องจัดทำเอกสารหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรว่าสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขาอื่นที่เป็นนิติบุคคลเดียวกันยินยอมให้หักกลบลบหนี้ระหว่างกันสำหรับการทำธุรกรรมอนุพันธ์ กับสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขาอื่นที่เป็นนิติบุคคลเดียวกัน เพื่อให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถใช้สูตรการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงจาก default risk แบบมีสัญญายินยอมให้หักกลบลบหนี้ระหว่างกัน (netting agreement) ไม่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติทางธุรกิจของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ในครั้งนี้นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ โดยยกเลิกข้อกำหนดให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศต้องจัดทำเอกสารหลักฐานดังกล่าว เพื่อลดข้อจำกัดในทางปฏิบัติของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และทำให้การดำรงเงินกองทุนของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ สะท้อนความเสี่ยงด้านเครดิตที่แท้จริงของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยออกหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง

ด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ (ฉบับที่ 2) และให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

3. ประกาศที่แก้ไข

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 9/2566 เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ลงวันที่ 19 กันยายน 2566

4. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

5. เนื้อหา

ให้ยกเลิกเอกสารแนบ 4 เรื่อง ข้อกำหนดในการเลือกใช้วิธีคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลและการใช้สูตรการคำนวณแบบมีสัญญายินยอมให้หักกลบลบหนี้ระหว่างกัน (netting agreement) สำหรับฐานะของธุรกรรมอนุพันธ์ ของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 9/2566 เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ลงวันที่ 19 กันยายน 2566 และให้ใช้เอกสารแนบ 4 ที่แนบท้ายประกาศฉบับนี้แทน

6. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ พฤศจิกายน 2569

(นายวิทัย รัตนากร)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน

โทรศัพท์ 0 2283 5307, 0 2283 6838

**ข้อกำหนดในการเลือกใช้วิธีคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล
และการใช้สูตรการคำนวณแบบมีสัญญายินยอมให้หักกลบลบหนี้ระหว่างกัน (netting agreement)
สำหรับฐานะของธุรกรรมอนุพันธ์**

1. ข้อกำหนดในการเลือกใช้วิธีคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล

1.1 ให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลโดยใช้วิธี Current Exposure Method (วิธี CEM) กับคู่สัญญาทุกราย

1.2 ให้ธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดและเลือกใช้ Standardised Approach (วิธี SA) ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสามารถเลือกใช้วิธี Original Exposure Method (วิธี OEM) หรือวิธี CEM ในการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลกับคู่สัญญาแต่ละรายได้ ยกเว้นในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีการทำธุรกรรมอนุพันธ์อื่นนอกเหนือจากอนุพันธ์ด้านอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยกับคู่สัญญารายใด ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลโดยใช้วิธี CEM กับทุกธุรกรรมที่ทำกับคู่สัญญารายนั้นทันที

1.3 ให้ธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดและเลือกใช้ Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลโดยจำแนกเป็นพอร์ตสินทรัพย์ ดังต่อไปนี้

1.3.1 ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถเลือกใช้วิธี OEM หรือวิธี CEM ในการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลกับคู่สัญญาแต่ละรายในพอร์ตสินทรัพย์ที่ใช้วิธี SA (พอร์ตสินทรัพย์ที่ไม่มีนัยสำคัญ) ยกเว้นในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีการทำธุรกรรมอนุพันธ์อื่นที่นอกเหนือจากอนุพันธ์ด้านอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยกับคู่สัญญารายใด ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลโดยใช้วิธี CEM กับทุกธุรกรรมที่ทำกับคู่สัญญารายนั้นทันที

1.3.2 ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุลโดยใช้วิธี CEM กับคู่สัญญาทุกรายในพอร์ตสินทรัพย์ที่ใช้วิธี IRB

2. การใช้สูตรการคำนวณแบบมีสัญญายินยอมให้หักกลบลบหนี้ระหว่างกัน (netting agreement)

2.1 การคำนวณตามวิธี OEM หรือวิธี CEM จะแบ่งเป็นกรณีที่มี netting agreement และกรณีที่ไม่มี netting agreement โดยธนาคารพาณิชย์สามารถใช้สูตรการคำนวณแบบมี netting agreement ได้สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่อยู่ใน netting agreement ที่ธนาคารพาณิชย์ได้ลงนามกับคู่สัญญารายใด

รายหนึ่ง และธุรกรรมอนุพันธ์ใน netting agreement ดังกล่าว ถูกกำหนดให้นำมาหักกลบลบหนี้เพื่อชำระราคาเป็นยอดเดียวในกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา ทั้งนี้ netting agreement ดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1.1 เป็นสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย และเป็นสัญญา master agreement ที่ครอบคลุมถึงสัญญาอนุพันธ์นอกตลาดที่ธนาคารพาณิชย์ทำกับคู่สัญญารายนั้น ๆ โดยยินยอมให้หักกลบลบหนี้ระหว่างกัน

2.1.2 ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดนัดชำระหนี้ (default) ล้มละลาย เลิกกิจการ หรือเหตุอื่นในทำนองเดียวกัน netting agreement ต้องกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้ให้กับคู่สัญญาหรือรับชำระหนี้จากคู่สัญญาเป็นยอดรวมสุทธิเพียงยอดเดียว (single legal obligation) โดยยอดรวมสุทธิดังกล่าวจะต้องเป็นผลรวมสุทธิของกำไรและขาดทุนที่ได้จากการวัดมูลค่ายุติธรรม (mark-to-market) ของสัญญาอนุพันธ์นอกตลาดที่ธนาคารพาณิชย์ทำกับคู่สัญญาทุกสัญญาที่อยู่ภายใต้ netting agreement ฉบับเดียวกัน

2.1.3 ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายที่มีความรู้และความเข้าใจใน netting agreement ได้ให้ความเห็นชอบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรว่าการหักกลบลบหนี้ตามข้อ 2.1.2 สามารถกระทำได้โดยไม่ขัดกับกฎหมายต่อไปนี้

(1) กฎหมายของประเทศที่สำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลซึ่งเป็นคู่สัญญานั้นตั้งอยู่ นอกจากนี้หากคู่สัญญาเป็นสาขาของนิติบุคคลต่างประเทศ การหักกลบลบหนี้จะต้องไม่ขัดกับกฎหมายที่สาขาของนิติบุคคลนั้นตั้งอยู่ด้วย

(2) กฎหมายที่ใช้บังคับกับการทำธุรกรรมนั้น ๆ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหักกลบลบหนี้

2.1.4 ไม่มีเงื่อนไขที่มีผลบังคับให้คู่สัญญาฝ่ายที่มิได้ผิดสัญญาจะต้องชำระหนี้ในวงเงินจำกัดหรือไม่ต้องชำระหนี้ให้กับคู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญา หากคู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญามีฐานะเป็นเจ้าหนี้สุทธิหลังการหักกลบลบหนี้ (walkaway clause)

2.2 สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถใช้สูตรการคำนวณแบบมี netting agreement สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีคู่สัญญาเป็นสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขาอื่นที่เป็นนิติบุคคลเดียวกันกับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศได้ โดยกำหนดให้สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาอื่นข้างต้นเป็นคู่สัญญาเดียวกัน